

Vojenská strategie a strategické myšlení

Po skončení druhé světové války se nesmírně zvýšil zájem o vojenskou strategii a o vojenskostrategické myšlení. Strategickými problémy se začali zabývat filosofové, politici, sociologové, fyzici i matematici. I když se setkáváme v literatuře západních zahraničních autorů s celou škálou významů a termínů (jako velká, nejvyšší, obecná, všeobecná, státní, národní strategie nebo strategie zdržovací, strategie „studené“, globální nebo omezené války), můžeme se ztotožnit s konstatováním, že **vojenská strategie na Západě je stále více chápána jako synonymum politiky**¹⁾. Někteří buržoazní vojenští teoretici jdou ve výkladu pojmu strategie do značně obecných, téměř abstraktních definic. Tak např. francouzský generál André Beaufre definuje strategii jako „umění ovládat dialektické působení vůle, které k řešení svého konfliktu používají síly“ nebo „umění zaměřit sílu k dosažení politických cílů“²⁾.

Socialistická vojenská věda nerozšiřuje pojem vojenské strategie za hranici vojenské oblasti. Vždy ji chápala a chápe i dnes jako nedílnou součást vojenského umění, jako nejvyšší stupeň jak v teorii, tak i v praxi přípravy a vedení ozbrojeného zápasu ve válce, jako oblast činnosti nejvyššího politického i vojenského vedení s cílem koordinovat použití ozbrojených sil k dosažení stanovených politických cílů³⁾.

Vedle této skutečnosti můžeme však uvést celou řadu příkladů, kdy pojmy „strategie, vyšší strategie, strategické myšlení“ apod. používají i klasické marxismu-leninismu, sovětsí vojenští teoretici a další socialističtí vědci nejen v mnoha nevojenských oblastech (zejména v politice, v třídním boji proletariátu, ve společenských vědách, diplomacii apod.), ale i ve vojenské vědě (např. M. V. Frunze) k označení vědecky založené přípravy a vedení velkých akcí ke splnění předem definovaných rozhodujících úkolů, jež vedou k dosažení základních, relativně stálých cílů.

Ke správnému porozumění oběma pojmům — zejména však k hlubšímu pochopení zcela odlišných názorů socialistických a buržoazních teoretiků na další rozvoj a **možnosti strategie** a strategického myšlení — může nejlépe pomoci marxisticko-leninská historická metoda rozboru pojmu strategie.

Všimněme si proto nejprve, kdy a jak strategie vznikla, jak se vyvíjela a konečně v čem se dnes zásadně liší naše pojetí jejího obsahu od názorů současných buržoazních teoretiků.

Slovo strategie je původu řeckého. Ve starořeckých městských státech znamenala **funkci a činnost vrchního vojenského velitele, vojevůdce** (řecky stratos = vojsko, agó = vedu, strategos = vrchní velitel, vojevůdce). O činnosti strategů, o jejich vítězstvích i porážkách, o jejich slavných válečných taženích, psali zpočátku jen kronikáři. Po dlouhou dobu předávala pouze jejich díla první poznatky o vojenské strategii, a to formou příkladů a vzorů činnosti slavných vojevůdců. Fakta a zkušenosti z minulých válek, záznamy o zna-

¹⁾ Maršál SSSR V. Sokolovský, genmjr. M. Čeredničenko, Vojenská strategie a její problémy, Vojennaja mysl č. 10/1968

²⁾ Generál André Beaufre, Úvod do strategie, NV Praha, 1967, str. 26, 27

³⁾ Maršál SSSR V. Sokolovský, genmjr. M. Čeredničenko, Vojenská strategie a její problémy, Vojennaja mysl č. 10/1968

lostech a umění jednotlivých vojevůdců se postupně hromadily. Jednotlivci, kteří se zabývali studiem uvedených poznatků a porovnávali popsaná fakta, viděli, že se některé jevy ve válkách opakují. To je vedlo k zobecňování a formulování určitých zásad a pravidel pro přípravu a vedení válečných tažení a válek. Přesto nemůžeme však v této době zdaleka ještě hovořit o nějaké ucelené soustavě, či ucelené teorii strategie. Teprve dlouhodobé zkušenosti z válek celých historických epoch se mohly stát zdrojem hlubšího poznání podstaty válečných jevů, vedly postupně k formulování základních strategických principů, pravidel a konečně i ke vzniku ucelené teorie a strategie.

Jako nejstarší dílo, které se zabývá otázkami strategie, je známý „Traktát o vojenském umění“ staročínské vojevůdce a vojenského teoretika Sun-Č (5. století před naším letopočtem). Také ve starém Řecku a Římě se setkáváme o něco později s prvními díly z oblasti vojenské strategie. Tak v 1. století našeho letopočtu je to Onosandros s dílem „Poučení velitelům“ (Strategikon) a v letech 383–450 n. l. Flavius Vegetius Renatus s dílem „O vojenství“ („De re militari“). Tato díla čerpala hlavně z příkladů a vzorů válek za vedení Alexandra Velikého, krále Makedonie, proti Peršanům (334–323 před n. l.), Hanibala, Gaia Julia Caesara aj. Připomínám, že hlavním obsahem těchto děl byla především taktika a výcvik vojsk a jen dílčí místo v nich zaujímá též strategie, vedení války v celku.

Přesto není jistě bez zajímavosti srovnávat základní strategické zásady, uváděné v těchto dílech (tedy z válek otrokářského společenského řádu), s dnešními názory a zákonitostmi ozbrojeného zápasu.

Staročínská filosofie a vojevůdci zdůrazňovali i například to, že k úspěšnému vedení války musíme dosáhnout jednoty vládců a lidu, že nepřítele můžeme porazit jen uměním útoku. K dosažení úspěchu v bitvě musíme dobře znát jak nepřítele, tak i situaci vlastní: vždy respektovat faktory času, geografické podmínky válečiska a počasí. Jednu z rozhodujících podmínek úspěšného vedení války bylo umění vojevůdce.

V „Traktátu o vojenství“ se setkáváme již s podstatou toho, co dnes často označujeme obecným výrazem „širší strategie“ nebo „strategické myšlení“, to je „umění vítězit bez boje“, umění co nejefektivněji používat každé síly k dosažení cílů které určuje politika. Již Sun-Č považuje takové

jednání, takové vítězství za nejvyšší stupeň umění každého vojevůdce.

První řecká a římská díla o strategii uvádějí jako základní strategické zásady, které musí být respektovány, tyto principy:

- nutnost důkladné a všestranné přípravy k válce a k jednotlivým tažením včetně přípravy diplomatické a propagační,
- vytvoření převahy sil a prostředků na rozhodujících směrech,
- dosahování cílů války řadou postupných úderů,
- zabezpečení překvapení při napadení nepřítele a jeho země,
- důraz na průzkum,
- přednost úderům do boku a týlu nepřítele před čelným úderem,
- součinnost armády a loďstva.

Konfrontujeme-li tyto strategické principy s válečnými zkušenostmi nejen starověku a středověku, ale i dějin soudobých válek, sledáváme, že mnohá poznání vojenských myslitelů starého věku odrážejí objektivně existující souvislosti jevů v oblasti vedení ozbrojeného zápasu i války v celku, i když v různém stupni obecnosti. Ty z nich, které mají charakter velmi vysokého stupně obecnosti a podstatnosti, jsou relativně značně stálé, a proto je zahrnuje i dnešní vojenská strategie jako zákony do soustavy svých poznatků a představ o válce a ozbrojeném zápasu.

Období feudální společnosti přispělo velmi málo k rozvoji vojenské strategie. Ozbrojený zápas v té době zpravidla vedla jen nepříliš početná vojska a poměrně jednoduchými formami. Taktické úspěchy na bojišti přímo rozhodovaly o splnění strategických cílů, popřípadě o výsledku celé války. Pozoruhodným jevem ve vojenském umění feudální společnosti jsou revoluční války hustitské, v nichž Jan Žižka z Trocnova velmi dovedně uměl spojit novou taktiku svého vojska se strategií jak vojenskou, tak i politickou. Jako klavný přínos vojenské strategie v období feudální společnosti uvádím dílo italského politika a myslitele Niccola Machiavelliho (1469–1527) „Traktát o vojenském umění“⁴⁾ Machiavelli jako jeden z ideologů rodící se národní italské buržoazie hledal cestu, jak sjednotit Itálii proti feudální šlechtě a papeži, které považuje za hlavní překážku sjednocení země. Proto ve svém díle, kde shrnuje názory na umění vést

⁴⁾ V. D. Sokolovský, Vojenská strategie, Naše vojsko, Praha 1963, str. 12

válku, klade hlavní důraz na zásady a návrhy **jak organizovat lidovou milici armádu, jaké znalosti by měl mít a které obecné požadavky by měl splňovat vojevůdce takové armády.**

K dalšímu obohacení vojenské strategie v 18. století přispěl **Alexander Vasiljevič Suworov (1729–1800)**, jehož dva spisy o vojenství tvoří jeden ze základů ruského vojenského umění. Proti lineární taktice a kordonové strategii, které tehdy dosud používaly západoevropské armády, postavil a **úspěšně využíval masy vojsk.** Byl odpůrcem zdoluhavé obléhací taktiky. Naproti tomu zdůrazňoval význam manévru vojsky a především nutnost získat a udržovat strategickou iniciativu.

Význačné místo v rozvoji buržoazní vojenské strategie zaujímá francouzský vojevůdce a státník **Napoleon Bonaparte (1769–1821).** Mistrovským způsobem dokázal používat předností pravidelného masového vojska vzniklého za francouzské buržoazní revoluce na základě vojenské povinnosti. Ve své době vytvořil velmi dokonalou organizaci ozbrojených sil. Dokázal velmi efektivně využít předností součinnosti druhů vojsk, zejména pěchoty, dělostřelectva a jízdy. **Ovládl principy strategického manévru, jeho utajení a maskování.** V doplňování velitelského sboru směřle vyzvedával velitele nikoli podle jejich původu, ale především podle jejich schopností a válečných zásluh.

K rozvoji vojenské strategie v tomto období významně přispěl vítěz nad Napoleonem — **Michail Klarinovič Kutuzov (1745–1813).** Byl výrazným představitelem **rozhodné činnosti a rychlosti v jednání s cílem úplného zničení nepřítele.** Jeho strategie dovedně využívala všech druhů bojové činnosti v rámci společného strategického zámyslu. Zdůrazňoval nutnost vytvoření strategických záloh a jejich správné využití. S jeho jménem je spjat pojem „vlastenecká válka“ a široce organizované partyzánské hnutí. Protože vojenská strategie Kutuzova plně odpovídala zájmům ruského lidu bránícího svou vlast, dosáhla vynikajících výsledků nejen vojenských, ale i politických.

Význačné místo v rozvoji buržoazní vojenské strategie zaujímá **Karl von Clausewitz (1780–1831)** svým dílem „O válce“. Tento vojenský teoretik junkerského Pruska definoval poprvé válku jako pokračování politiky jinými (násilnými) prostředky. Jeho pojetí politiky vychází však plně z Hegelovy idealistické filosofie. Považuje politiku za „projev rozumu“ státu, který vyjadřuje zájmy celého národa. Válka je pro Clausewitze prosazování „všeobecných

zájmů národa“, a proto odmítá ve válce jakékoli omezení. „Absolutní válka“, válka bez umírněnosti, bez humánnosti, je pro něho ideálem každé války. Proto každý vojevůdce musí podle jeho názorů usilovat především o přípravu a vedení takové totální války. Vojenská strategie u Clausewitze však se omezuje v podstatě na přípravu a organizaci generálního sražení, v němž vojevůdce, jeho talent a génius, hraje hlavní úlohu. Doporučoval maximální soustředění sil a prostředků k prvnímu úderu, nedoceňoval však význam strategických záloh. Clausewitzovo pojetí vedení války, jeho názory na strategii a řešení jejích problémů bylo v minulosti — a zůstává ještě i dnes — jedním z hlavních zdrojů myšlení a teorií mnoha západoevropských buržoazních vojenských strategií a politiků.

Nahromadění rozsáhlých vojenskohistorických zkušeností z minulých válek, bouřlivý rozvoj přírodních, politických a ekonomických věd v 18. století umožnily shrnout dosud existující, někdy však značně rozdílné poznatky o přípravě a vedení válek **v ucelenou vojenskou teorii.** Vznik takové teorie vyvolal především tehdejší rozvoj a požadavky vojenství, které nutně potřebovalo objasnit podstatu a zákonitosti ozbrojeného zápasu pro přípravu země a ozbrojených sil k válce. Ve vojenské literatuře známe H. Lloyd, který jako první v tomto období „utřídil a vyloučil řadu obecných teoretických pouček a principů vojenské strategie“⁵⁾ v úvodu k dějinám sedmileté války.

Tak jak rostl a měnil se počet a vliv jednotlivých faktorů na přípravu a vedení války v celku, zejména však jak narůstala složitost ozbrojeného zápasu, vyvíjela se i vojenská strategie. Na začátku svého vývoje v druhé polovině 18. a zhruba až do konce 19. století zahrnovala prakticky veškeré znalosti o přípravě a vedení války a ozbrojeného zápasu. Ozbrojený zápas tehdy ještě nevedly tak početné ozbrojené síly, které používaly poměrně jednoduchých forem; v nich taktické úspěchy na bojišti měly zpravidla přímý vliv i na plnění strategických úkolů.

K podstatné změně ve vojenství dochází však po r. 1900, kdy v důsledku prudkého rozvoje výrobních sil, budování komunikací a se vznikem imperialismu ozbrojený zápas se stává podstatně složitější. Ozbrojené síly tvoří masové mnohamilionové armády, které mají ve výzbroji stále účinnější a složitější bojovou techniku. O výsledcích války nerozhodují již

⁵⁾ V. D. Sokolovský, Vojenská strategie, Naše vojsko, Praha 1963, str. 12

taktické úspěchy na bojišti, často ani ne jedno „generální sražení“. Strategických cílů můžeme dosáhnout teprve řadou spolu souvisejících operací nebo tažení. Proto vojenská strategie v této době zkoumá stále širší okruh otázek, zejména podmínky a charakter budoucí války, problémy přípravy země a ozbrojených sil k válce, jejich výstavbu, způsoby vedení ozbrojeného zápasu, principy jeho materiálního a technického zabezpečení, řízení ozbrojených sil, strategické názory pravděpodobného nepřítele a další problémy, které teprve ve svém souhrnu zabezpečují dosažení úspěchu v ozbrojeném zápasu a splnění politických cílů války v celku.

Rozhodující význam pro rozvoj vojenské strategie znamenala **Marxova a Engelsova díla**. Marxistická dialektická metoda umožnila odhalit základní zákonitosti, které vedou ke změně charakteru války a novým způsobům jejich vedení. Bedřich Engels ve svém geniálním díle „Anti-Dühring“ formuluje klasickou poučku, která má rozhodující význam pro další rozvoj vojenské strategie. „Nic není více závislé na ekonomických podmínkách, než právě armáda a loďstvo. Výzbroj, složení, organizace, taktika a strategie závisí především vždy na příslušném stupni výroby a na komunikacích. Zde nepůsobily převratné „volné výtvořky rozumu“ geniálních vojevůdců, nýbrž vynálezy lepších zbraní a změny ve složení armád; vliv geniálního vojevůdce se v nejlepším případě omezuje na přizpůsobení způsobu boje novým zbraním a bojovníkům“⁶).

Pojetí Marxe a Engelse — na rozdíl od dřívějšího pojetí vojenské strategie, kde byla zpravidla zdůrazňována jen tvůrčí činnost geniálního vojevůdce — ukázalo na vědecké analýze obrovského historického materiálu, že jak ekonomika a **vynálezy nových druhů zbraní, tak stejně i povaha společenských výrobních vztahů a změna kvality příslušníků ozbrojených sil jsou ty rozhodující faktory, které přetvářejí vojenskou strategii, taktiku, organizační strukturu a bojové řady armád.**

Marxistické učení o válce a armádě rozvinul ve svých dílech a pro epochu imperialismu konkretizoval **V. I. Lenin**. Jeho vojenskoteoretické názory se staly základem celé sovětské vojenské vědy, včetně vojenské strategie. Zásaditou V. I. Lenina sovětská vojenská strategie převzala nejdůležitější poučky strategie komunistické strany a zkušenosti z ozbrojeného boje dělnické třídy.⁷ Vedle toho vy-

užila i zkušenosti z minulých válek a teoretických závěrů jak ruské vojenské strategie, tak i celého vojenskoteoretického myšlení dřívějších věků.

Hlavní přínos V. I. Lenina pro oblast sovětské vojenské strategie spočívá v **rozpracování základních sociálně politických principů, které vyplývají ze zákonitého spojení války, politiky a socialistického charakteru sovětské společnosti**. V. I. Lenin udělal vyčerpávající analýzu povahy a podstaty válek epochy imperialismu a proletářských revolucí; formuloval principy budování sovětských ozbrojených sil a zásady přípravy socialistického státu k obraně a vedení spravedlivé války proti státům agresivního kapitalistického obklopení.

Při výstavbě a přípravě ozbrojených sil sovětská vojenská strategie vždy zdůrazňovala jejich vedení stranou, dodržovala třídní princip při budování Rudé armády a princip stranickosti, organické jednoty politické a vojenské výstavby země, princip socialistického internacionalismu a pevné jednoty lidu a armády. V organizaci struktury, ve vojenskoodborné a technické přípravě kladla hlavní důraz na budování pravidelné kádrové armády, v níž by byl respektován princip harmonického rozvoje a maximálně efektivního využívání vzájemné součinnosti všech druhů ozbrojených sil. Při rozvoji ozbrojených sil respektovala sovětská vojenská strategie princip, aby jejich struktura co nejlépe odpovídala potřebám soudobé války vzhledem k rozvoji moderních bojových prostředků a požadavkům vysoké bojové pohotovosti. Ve velení vojskům zdůrazňovala a důsledně uplatňovala princip nedílné velitelské pravomoci.

Tyto principy, jak ukázala další historie, jsou obecně platné nejen pro výstavbu a přípravu ozbrojených sil Sovětského svazu, ale i pro ozbrojené síly ostatních socialistických států, pokud tyto státy budují ve své zemi socialismus na základech marxisticko-leninského učení.

Leninův přínos pro rozvoj vojenské strategie má historický význam. Spočívá především v tom, že Lenin vždy zkoumal a hodnotil strategické problémy nejen v oblasti ryze vojenské, ale především jako součást politické strategie, tedy v oblasti vnější a vnitřní politiky a v oblasti ekonomické.

Lenin často používal pojmu strategie i v podstatně širším významu. **Strategie, strategické myšlení znamená u něho hluboce vědecké předvídání, v němž strateg** (politik, vojevůdce, ekonom, diplomat)

⁶) B. Engels, Anti-Dühring, Svoboda 1949, str. 144

⁷) V. D. Sokolovský: Vojenská strategie. Naše vojsko, Praha 1963, str. 133

chápe určitou zákonitost událostí a cíle-
vědomě přijímá rychlá a účinná opatření
k zajištění úspěchu, k dosažení přesně de-
finovaných předem určených cílů. K tomu
vždy nejprve hluboce analyzuje společen-
skou situaci a pohyb lidových mas, zkou-
má poměr sil bojujících stran, popřípadě
tříd, a to nejen v absolutních jejich mož-
nostech, ale především **vzhledem k fakto-
ru času a danému prostoru**, v němž má
dojít ke střetnutí. Teprve potom určuje
strategický plán, v němž rozhodně sou-
střeďuje maximum sil a prostředků k ře-
šení hlavních podstatných úkolů, které
vybírá s vědeckou přesností z celé spleti-
stosti průvodních jevů složité situace. V. I.
Lenin ve strategickém plánu určoval vždy
blíže a další strategický cíl. Jasně ukazo-
val, kdo při plnění těchto cílů je hlavní
silou, kdo musí v boji vést, kde je třeba
hledat spojení a z koho vytvářet strate-
gické zálohy. Ze všech jeho strategických
plánů vyplývá **ideová vysoká aktivnost**,
snaha řešit úkoly energickým, cílevědomě
vedeným útokem, v němž vytrvalost, ká-
zeň, nezlomnost a jednotná vůle vůdce-
stratega a mas vedou k jistému vítězství
nad třídním nepřítelem. „Ofenzíva proti
nepříteli musí být co nejekonomičtější;
heslem mas se musí stát útok a nikoli
obrana.“⁸⁾

Ačkoliv V. I. Lenin strategickému plánu
přikládal obrovský význam, nikdy nebyla
pro něho vlastní organizace tohoto plánu
již jen druhořadou záležitostí. Naopak or-
ganizační otázce věnoval vždy mimořádnou
pozornost. Podle jeho názoru ten, kdo
se mylí v oblasti organizačních problémů,
dostal se na zcestí dokonce i se svými nej-
správnějšími myšlenkami, poučkami s ná-
zory ve všech jiných oblastech politické
činnosti.⁹⁾

Tyto principy leninské politické stra-
tegie se staly přirozenou, užší metodolo-
gickou základnou sovětské vojenské stra-
tegie.

Je historickou skutečností, že sovětská
vojenská strategie, a její důsledná reali-
zace vedením strany a státu byly jedním
z rozhodujících faktorů, které podstatnou
měrou přispěly k přesvědčivému vítězství
sovětské armády na bojištích Velké vlas-
tenecké války proti fašistickému Německu
a jeho spojencům v letech 1941—1945. By-
ly, jsou a i nadále zůstanou bohatou stud-
nicí, z níž můžeme čerpat při řešení zá-
kladních otázek budování obranného systé-
mu našeho státu, ve výstavbě a v přípravě

armády k vedení ozbrojeného zápasu v bu-
doucí možné válce.

V poslední době se setkáváme ve vojen-
ské odborné a vojenskopolitické literatuře
mnoha západních zemí se značným počtem
úvah, studií a i rozsáhlejších koncepčních
prací z oblasti strategie. Zejména zavedení
jaderných a raketových zbraní do výzbroje
ozbrojených sil vedoucích světových moc-
ností vyvolaly často rozdílný přístup
k otázkám vojenské strategie a k problé-
mům využívání síly k dosažení politických
cílů.

Je potřebné tyto názory pečlivě sledo-
vat a důsledně marxisticky hodnotit co se
za nimi skutečně skrývá, a to i tehdy,
kdy se zdají na první pohled třeba jen
proklamativní, např. „žádný stát světa —
ať malý nebo velký — si nemůže dovolit
zůstat stranou velké diskuse o strate-
gii“¹⁰⁾ nebo strategie „musí doznat znač-
ného rozšíření“, aby „mohla zvládnout
plný rozsah a nesmírnou různorodost jevů
studené války, války všeobecné, revoluční
války a jaderné války“.¹¹⁾

Jsmo totiž přesvědčeni, že i při dalším
rozvoji strategického myšlení a vojenské
strategie bude prvořadě ujasnit si z dů-
sledných marxisticko-leninských pozic pře-
devším **základní východiska a zejména pak
využívání výsledků této „velké diskuse
o strategii“ v praktické politice, v mezi-
národních vztazích, v boji pracujícího lidu
za mír a sociální pokrok**. I když řada či-
nitelů a podmínek v rozvoji strategie bu-
de velmi blízká či stejná, i když „na celé
zemi platí tytéž přírodní zákony a tatáž
technika začíná stále větší měrou přetvá-
řet život národů“¹²⁾ budou výsledky a
především třídní a politické cíle rozvoje
strategie v socialistických a kapitalisti-
ckých zemích diametrálně různé.

**Strategické myšlení a vojenská stra-
tegie zvláště, ponese vždy pečet zájmu vlá-
dnoucích tříd.** Pro sovětskou vojenskou
strategii, stejně tak jako pro strategii
všech socialistických států, budoucích svůj
společenský řád na principech marxismu-
leninismu, **zůstane základem marx-lenin-
ské učení o válce a armádě, její metodo-
logií zůstane marxistická dialektická me-
toda.** Vojenská strategie socialistických
států bude zabezpečovat racionální využití
všech materiálních a morálních zdrojů
k upevnění jejich obranyschopnosti. Zů-
stane důležitou oblastí i ideologického zá-

⁸⁾ V. I. Lenin: Vybrané spisy, sv. I, Svoboda,
str. 557.

⁹⁾ Michal Vasiljevič Frunze, Vybraná díla, NV
Praha, 1953, str. 267.

¹⁰⁾ Urs Schwarz, Strategie večera, dnes i zítra,
NV, Praha, 1968, str. 15.

¹¹⁾ André Beaufre, Úvod do strategie, NV, Pra-
ha, 1967, str. 162.

¹²⁾ Urs Schwarz, Strategie večera, dnes i zítra,
NV, Praha, 1968, str. 222, 223.

pasu. Proto bude muset kriticky odhalovat agresivní, nám nepřátelskou podstatu buržoazní strategie, ať bude používat jakékoli terminologie.

Jistě souhlasíme s názorem, který bohužel často proklamují někteří západní politikové, stratégové a filosofové, že „přáním všech národů je mír“. Nejsme však přesvědčeni a nevěříme, že samotný „nástup k pochopení strategických podmínek jaderného věku, přizpůsobivý a vývoje schopný lidský duch“ či vytvoření „komplexu určitých pravidel nebo systému“ ve strategickém myšlení, „umožní jak velkým, tak i malým státům vyhnout se válce a

v dalším povede k vlastnímu cíli, kterým je mír“.¹⁵

Marxismus-leninismus odhalil již dávno příčiny válek. Jsou sociálním jevem, vyrůstají z rozporů mezi antagonistickými třídami, mezi utlačovateli a utlačovanými, jsou produktem třídní společnosti, jsou nerozlučně spojeny s politikou. Proto nikoli nové strategické koncepce ani vývoj vojenskopolitického myšlení, jak tvrdí západní teoretici, nýbrž jedině vítězství socialismu v celém světě může přivést lidstvo k trvalému míru.

¹⁵ Tamtéž, str. 224.

Úsilí strany o spolehlivé zajištění obrany země je úkolem nejvyšší důležitosti. K jeho zajištění

— nadále zdokonalovat náš obranný systém; budovat jej jako pevnou soustavu schopnou kdykoli spolehlivě vystoupit na obranu socialistických vymožeností lidu; rozvíjet jej v jednotě politických, ekonomických a vojenských opatření, při plném využití předností socialismu a respektování jeho možností. V pevném spojení se Sovětským svazem a v jednotě a spolupráci armád Varšavské smlouvy spatřujeme hlavní záruku bezpečnosti republiky a svobody našich národů;

— budovat a upevňovat československé ozbrojené síly, jejich bojovou schopnost, morální sílu, oddanost lidu a věrnost ideám komunismu; trvale pečovat o jejich moderní technické vybavení, vysokou úroveň velení, o vzájemné prohlubování vztahů mezi ozbrojenými silami a pracujícími; rozvíjet všelidový charakter obrany státu, pečovat o brannou výchovu obyvatelstva, překonávat pacifistické a liberalistické tendence.

(Z Usnesení XIII. sjezdu KSČ „Za další všestranný rozvoj naší socialistické společnosti“.)

